

Előfizetés: egy évi díj
 1200 Ft. (Közzététel és nyomda)
 Budapest, Sz. János utca 19
 Telefon: 227, 228 és 1047
 Előfizetés: 2. II. 8.

UJ KELET

Dl. Ramasetter Róbert
 Budapest

OLIMPIAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Romániában

Egy évre	1050
Félévre	550
Negyedévre	290
Egy hónapra	100

Az előfizetési ár a „Föld” című folyóirattal együtt hav-ként 10 lejfel drágább

Csehszlovákiában

Egy hónapra	ek 40
Egy évre	ek 400

1926 Augusztus 5 Csütörtök

Uj-Kolozsvár * IX. évfolyam * 171 szám

5688. Ab 24

Az ipar ellen

Az Averescu-kabinet rövidesen betölti kormányzásának első felét. Ebből az alkalomból talán nem lesz érdektelen, ha rövid visszajelentést vetünk a néhány hónapos tevékenységre és gazdasági szempontból elkészítjük mérlegét. Természetesen ez a mérleg csak hozzávetőleges lehet, mert hiszen egy ország gazdasági életében gyakran változnak azok az okok és tényezők, amelyek a fejlődést, vagy visszafejlődést determinálják. Mindazonáltal az Averescu-kormány néhány hónapos uralma alatt hozott intézkedéseivel olyan jelenségeket vetett felszínre, amelyek bizonyos pozitív megállapításokra és következtetésekre adnak alkalmat.

Meg kell állapítsuk, nincsen különösebb okunk arra, hogy a kormány eddigi tevékenységétől el legyünk ragadtatva. Igaz, nincsen okunk arra sem, hogy túlzott pesszimizmusba essünk. Az általános gazdasági helyzet az országban éppen olyan súlyos, mint volt az előző liberális kormány alatt, sőt — talán még súlyosabb. A román valuta még megközelítőleg sem érte el azt a szilárd bázist, amely ellenállóvá tenné a különböző irányokból kísérő támadásokkal szemben és folytonos lefelmenő tendenciájával megbénít minden kereskedelmi és ipari kalkulációt. A hullámzó valuta nemcsak nálunk, hanem mindazokban az országokban, ahol nem rendelkeznek értéktálló, fix fizetőeszközzel a legnagyobb veszedelemmel jelentkezik a múltban is, mert leküzdhetetlen akadály minden gazdasági fejlődésnek.

Ha objektívek akarunk azonban lenni, a világt, helyesebben rendszertlen pénzügyi viszonyokat nem írhatjuk egyedül az Averescu-kormány terhére, mert ez volt a kormány egyik leg-súlyosabb öröksége, amelyet a liberálisoktól átvett. Hogy ennek megszüntetése érdekében eddig vajmi keveset tett, vagy legalább is kevés eredménnyel, ez már olyan hiba, amely az ő rovását terheli. Egy bizonyos: a stabilizálás talán valaha még egy súlyos pénzügyi probléma nem nyert megoldást. Ez a probléma a belföldi pénz- és hitelkrízis, amely nemhogy enyhült volna az utóbbi hónapok alatt, hanem ellenkezőleg — még fokozódott.

Az Averescu-kormány eddigi gazdaságpolitikai tevékenységében egy olyan irányú törekvés domborodott ki, amely — különösen az erdélyi termelő ipar szempontjából — súlyos aggodalomra ad okot. A kormány az erdélyi ipar, sőt a kereskedelem rovására is, a mezőgazdasági termelést és értékesítést favorizálja. Kétségtelen, hogy Románia főleg, mint agrárállam dominál és rendelkezik azokkal az erőforrásokkal, amelyek az államfentartáshoz és a külföldi pénzforgások megújításához szükségesek és így szüksége van intenzív állami támogatásra, de túlzás volna azt mondani, hogy a mezőgazdaság az egyedüli ilyen erőforrás és mint ilyen még az ipari termelés rovására is előnyökhöz kell juttatni.

Nem kell különösebb statisztika annak megállapítására, hogy Romániának ma, különösen a csatlót területeken, szépen fejlett ipara van, amely az ország szempontjából számbajöhető gazdasági erőforrások tekintetében talán csak nagyon kis részben marad növelte a mezőgazdasági erőforrásoknak. Nem értjük tehát, miért kellene az ipar rovására a mezőgazdaságot favorizálni, holott ennél is lehetne részesíteni megfelelő segítséggel a földművelést. Még talán néhány intézkedést felsorolni, amelyet az Averescu-kormány az utóbbi hónapok alatt fogantatott, hogy a kormány ez irányú gazdaságpolitikai irányvonalát lássuk és kétséget kizáróan megállapíthassuk az iparellenes ten-

denciát. Itt van mindjárt a Banca Nationalának kormányintencióra kibocsátott rendelete, amellyel az ipar- és kereskedelmi vállalatok visszalétszámítását 20 százalékkal redukálta, hogy ezt az összeget — mint hírlík — a mezőgazdaság rendelkezésére bocsássa.

Felémlelhetjük még a szeszadótörvényt is, mint olyan intézkedést, amellyel az a mezőgazdasággal szembeni iparellenes irányvonalra. A fatermelés még sohasem stagnált annyira, mint ma és azt, hogy ebben a szakmában is további szigorító intézkedések fognak rövidesen napvilágot látni, bizonyítja, hogy a kormány az erdélyi termelési szerződés revíziójára bizottságot delegált, aminek kétségtelenül több szerződés bevonása és az ámmal kötött szerződések feltételeinek súlyosbítása lesz a következménye. Nem várhat semmi jót a szénipar sem, legalább is erre enged következtetni a kormány az erdélyi szénipar és a lengyel szénipar közötti tárgyalás, amelyet Lengyelországgal folytat a lengyel szénipar vámprotekciónak bementésére vonatkozólag.

Természetesen ezek csak egyes részletek abból a számtalan tendenciából, amely kétségtelenül kidomborítja a kormány iparellenes intencióit. Ha ezt a megkezdett gazdaságpolitikát folytatja a kormány, könnyen odajuthatunk, hogy talán lesz kitünően protekcionált mezőgazdaságunk, de nem lesz iparunk és így azt a pénzt, amit gabonánkért külföldön kapunk, ismét a külföldnek kell juttassuk ipari termékek fejében.

Nem csoda tehát, hogy különösen az erdélyi termelőipar rendkívül pesszimiztikusan itéli meg a helyzetet és hogy egyes szakmákban máris bizonyos léptéki törekvések tapasztalhatók. Alig néhány napja, bukaresti

Az antiszemita Liga alelnökei felszólították a nagytanács tagjait, ne vegyék figyelembe Cuza meghívóját

Az elégedetlenek a jasi gyűlés napján ellengyűlést tartanak Bukarestben. Catuneanul, vagy egy direktóriumot akarnak a Liga élére állítani. Cuza a szabad ég alatt akar beszédet intézni a magyarországi antiszemitákhöz

(Uj Kelet tudósítójától.) Megírta tegnap az Uj Kelet, hogy Cuza professzor a működésével elégedetlen párhívek koncentrikus támadásainak hatására május 15-re Jasiba összehívta a Keresztény Nemzetvédelmi Liga nagytanácsának ülését. A meghívó, amelyet Cuza elnöki minőségben írt alá, szét is ment már a nagytanács valamennyi tagjához. Az ülés programját Cuza négy pontban határozta meg:

1. Elnöki beszámoló.
2. A szeptember 6-iki időszaki választásokra való teendők megvitatása.
3. Általános kérdések.
4. A szervezési munkálatok befejezése és a Keresztény Nemzetvédelmi Liga működésének intenzívebbé tétele.

Cuza professzor megtette az intézkedéseket arra is, hogy az előrelátható támadásokat ki- parikozza. A liga elnöke arra számított, hogy ezen az ülésen két indítvánnyal kell majd megmérkőznie. A nagytanács egyik csoportja azt fogja indítványozni, hogy a Liga vezetését elnök helyett két, vagy három tagból álló direktórium vegye át, míg egy másik csoport azt fogja kívánni, hogy Cuza, a Liga elnöke helyett bíráskodjon ki, a Liga tényleges elnöke pedig Catuneanu, a kolozsvári egyetem jogi professzora legyen. Cuza professzor természetesen hivatalosan együtt és harca készül mindkét

hirdások nyomán mi is megirtuk, hogy a kormány a közeljövőben mintegy halva kormánybistort akár kinevezni az erdélyi és bánaui iparvállalatok élére. Az indoklás az volna, hogy ily módon akarják ellenőrizni azokat az iparvállalatokat, ahol túlsúlyban van a külföldi tőke és hogy a kormánybiztosok által a gyárakat termelőképeségük fokozására kényserítsék. Ezek volnának azok az indokok, amelyek a kormánybiztosok kinevezésének szükségességét igazolnák, már pedig nyilt titok, hogy ebben a kérdésben inkább politikai, sem mint gazdasági okok játszanak közre.

Nem lesz érdektelen ezek után rámutatni azokra a momentumokra is, amelyek a kormány gazdaságpolitikájának irányát a mezőgazdaság favorizálása felé irányítják. Ismeretes az a harc, amely a liberálisok és az Averescu-kormány között dúl. A liberálisok annak fejében, hogy Averescut kormányra segítették mindenáron — ha kell erőszakkal is — fenn akarják tartani az uralkodó kormány gazdaságpolitikájában a liberális koncepciót. Ennek egyik legnagyobb ellenzője az Averescu-kormány ugynevezett gazdasági faktora: Garoflid földművelésügyi miniszter, aki, mint kiváló agrárius, főleg mezőgazdasági politikát akar folytatni. Garoflid miniszter törekvése már csak azért is számíthat kormányamogatásra, mert ma már nem is titok, hogy Averescuék mindenáron meg akarják dönteni a liberálisok gazdasági hatalmát, már pedig ezt legkönnyebben iparellenes politikával érhetik el, miután a liberálisok tudvalevőleg az iparban vannak legjobban érdekelve.

Bennünket, az igazat megvalva nem nagyon érdekel, hogy ki marad győztesen ebben a harcban, de igenis érdekel az, hogy ezt a harcot a jövőben ne úgy folytassák, mint eddig, mert ebben a politikai játékban könnyen elvérezhet az ország kereskedelme és ipara.

indítvány ellen. Ezen a gyűlésen azonban aligha fog harca kerülni a sor, mert újabb bukaresti jelentések szerint az elégedetlenek abban a meglepetésben részesítették Cuza-t, hogy nem is mannek el a jasi gyűlésre, sőt ugyanabban az időben Bukarestben ellengyűlést tartanak.

A liga alelnökei a mai napon külön meghívót bocsátottak ki, amelyben augusztus 15-re Bukarestbe hívják össze a nagytanács tagjait és felszólítják őket, hogy Cuza meghívóját ne vegyék tudomásul. A keresztény nemzetvédelmi liga kebelében a szakadás ezzel teljessé vált.

Bukarest, augusztus 4. A „Lupta” szerint október hónapban Budapesten újabb nemzetközi antiszemita kongresszus lesz, melyen Cuza és Samuleanu is részt vesznek. Cuza kijelentette, hogy októberben a legerélyesebb akcióba kezd.

— Erdélyben tartják meg jövőre a Románia függetlenségi harcának ötvenedik évfordulójára tervezett ünnepeket. Bukarestből jelentik: A jövő évben lesz ötven éve Románia függetlenségi háborújának, amellyel kivitták az ország önállóságát. A kormány ezt az évfordulót nagy ünnepekkel fogja megünnepelni és bizottságot nevez ki az ünnepek programjának összeállítására. A kormány tagjai közül Averescu és Coanda tábornokok részt vettek ezekben a harcokban. Az ünnepek a jövő nyáron lesznek Erdélyben.

IRÓK ÉS IRÁSOK

***

Ki a háboruból!

Rudolf G. Binding könyve a háboruról

A japán-orosz háború után megjelent egy szentimentális könyv, naplójegyzetek nem is a háboruból, hanem egy nő levelei a háboruba vonult kedveséhez. És az a könyv adta vissza mégis ennek az öldöklésnek igaz tartalmát. Most, 8 évvel a világháború után a háborúról megjelent egy könyv, nem a pacifisták táborából való író műve, a könyv nem állásfoglalás, nem stilművészet, nem fölháborodás, hanem igaz, őszinte írása egy olyan embernek, aki végigcsinálta a háborút, minden nagyobb mozzanatot átélte, fizikailag is és a lelkén át-szüremlett benyomásait friss közvetlenséggel, egyszerűen nyersen adja vissza. A 12 év előtt kezdődött és 8 év előtt befejeződött háborúnak ez lesz a standard workja, nem az, amely elítéli a nagy haláltáncot és nem az, amely patetikusan lebecsüli és megveti az egyik vagy másik háborús csoportosulást és nem az, amely a háború tanulságait szedi rendszerbe.

Rudolf Binding már majdnem ötvenéves volt, amikor bevonult. Előbb Belgiumba került, ahol két évig szolgált. Majdnem naponta írja megfigyeléseit és naplójegyzeteit az események kapcsán. A Somme melletti ütközetről való jegyzetei mellé ezeket teszi:

"Azok után, hogy az emberiség a háborúra ragadtatta, vagy beugratta magát, bizonyára rossz véleményem van felőle. De meg kell valanom, inkább bosszantó részvételem érzek iránta. O ezek a szörnyen elvakultak, ezek a megverték, ezek a balgák, akikből azonban hiányzik a balgák tisztasága! És mindig is valahogy magamba térek vissza, fölhágok a hegyre, amelyre Mózes is fölszállott. Legborzalmasabb, hogy a hegyre fölkényszerül az ember!

Kínzás és önsanyargatás, az őszinte emberek benső harcát vivő ember lelkét mutatja ez a mű: így érzett mindenki, aki hint volt és a háborút nemcsak átélte.

A háborúról ilyen igaz, őszinte és döbbenetesen egyszerű szavakat mond:

"Soha meg nem írják a háború történetét. Mert akik megírhatnák, azok hallgatni fognak. Akik pedig írják róla, azok soha át nem éltek."

1915-ben húsvétkor, véres ütközetek után írja:

"A védekezés vallását kellene megalapítani. Minden nép csak a védelemre szorítkozhat a gonosz ellen és akkor győznie kell a jóknak, győznie és uralkodnia... Évszázadokra erőt kölcsönözne ez nekünk, erőt az igazságba vetett igaz hitbe."

Az osztrákok segítségéről megvető véleményét táplál.

"A „pösch“ között, amely ránk tapad, első helyet foglalnak el szövetségeseink, az osztrákok. Ez a nagyhatalom, amely már régóta megérett az összeomlásra, azt hiszi, hogy mi képesek és hajlamosak vagyunk minden ártalmat tűzött orobát kiköszörölni."

Elvezetés könyvének az a része, amelyben föltárja a német hadseregben divott alacsony stréberséget, a kintünetések utáni mohóságot.

"Az ember epéje mozdul meg és hányinger környékezi az embert, amikor látja ezt a futkosást, ezt a kunyorgatást, ezt a tapogatódzást. A régiak, ha kintünetésekről és a körötte fölbujanjó izléstelenégről tudtak volna, bizonyára szolgák mellére aggatták volna!

Vagy:
"Magamtól kérdem, miért szegyeltem magam, amikor a trónörökös a főhadiszállásra és nyugalmis napokon a frontra egy majommal fut be. Egy élő nagy majmot hoz a fenség ide, akit a lovaglópályán egy magas székre állítanak, hogy mindenki nevéssen. Ugyanakkor, amikor halálos, nagy ügyekről van szó, államok és társadalmak életéről haláláról. Magamtól kérdem: miért én és miért nem a trónörökös szegylli magát?"

Egy másik helyen a háborús vandalizmus kis tükre:

"A katona egy köteg szalma miatt egy pajtát rombol széjjel, egy nyaláb fáért egy házat dönt össze, egy üveg bor miatt egy bor-pincét foszt ki és egy esti szállásért egy kastélyt."

A francia hadsziuteren egy ütközet után ezeket írja.

"Igy kellene hagyni ezt a környéket, így ahogyan van. Ne épüljön fel benne ut, ne nyíljon meg kut benne, ne jöjjenek települők. Az uralkodók, a vezető államférfiak, a köztársaságok elnökei helyesebben tennék, ha nem az alkotmányra esküdneek föl, hanem ide jönneek és jól agynkba vésnék ezt a képet. Most és mindörökké. Akkor bizonyára nem lenne több háború."

1918 ban, a forradalom előszelét érzi és ama idők nyugtalanságát fejszi ki ez a följegyzése:

"Hiába, mi magunkra öltöttük az élősdiek filozófiáját és sokáig tünk, mert szeretünk

Olaszország még ebben a hónapban ratifikálja a beszarábiai egyezményt

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Rómából érkezett távirat szerint a hónap folyamán Olaszország is ratifikálni fogja a beszarábiai egyezményt. Ezzel kapcsolatos gazdasági megállapodásokkal összefüggésben a londoni „Evening Post“ szerint Románia több tengeralattjárót rendelt Olaszországban az olasz kölcsönrel összefüggésben. A tengeralattjárók értékének egy részét a kölcsönbe beleszámítják.

Negyedéve tart az angol bányászsztrájk

A bányászkonferencia elfogadta a püspökök közvetítését. Kilátás van arra, hogy a sztrájk ebben a hónapban véget ér

(London, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tegnapi nappal éppen negyedéve lesz annak, hogy Angliában kitört a szénbányászsztrájk. Az április 30 aról május 1-re virradó éjszakán tették le a bányászok csákányukat és azóta még mindig a legteljesebb csend honol a bányákban. A sztrájk, amely a világ háború kitörése óta a legnagyobb gazdasági és politikai eseménye Európának, több fázison ment keresztül. Az első napok és hetek a veszélyes és egészségtelen radikálizmus jegyében zajlottak le, a bányászok mindinkább elvesztették a sztrájk irányításának szerepét és ennek a fázisnak a csúcspontja az általános sztrájk kitörése volt, amikor a többi szakmák munkásai csatlakoztak a bányászokhoz. Lassanként azonban ismét felül kerekedtek a józanabb elemek és a munkásság belátta, hogy az erőszakos sztrájk-szimptóliával nemcsak, hogy nem használ a bányászoknak, de egyenesen árt nekik. Az általános sztrájk így zsugorodott össze és ismét csak a bányászokra korlátozódott. Ekkor mindenféle tárgyalások kezdődtek, amelyek azonban a bányatulajdonosok honokságán meghúsultak. Legutóbb már a kormány is tett bizonyos javaslatokat, de egy a munkások, mint a munkaadók visszautasították azokat. Ekkor Lloyd George lépett előtérbe és egy magánközvetítést kezdett, amely még ma sem ért véget. Ugyanekkor az egyház is békítőleg lépett közbe, de az ő fáradozásai sem jrtak még eddig teljes sikerrel.

Természetes, hogy az ellenfelek már kölcsönösen unják a harcot. A munkások azt látják, hogy eszközeik, minden külföldi támogatás ellenére lassanként kimerülnek, a bányatulajdonosok pedig kénytelenek arra eszmélni, hogy minél tovább tart a sztrájk, annál inkább elvesztik pozícióikat a világ szénpiacán. A meg egyezés azonban mind nehezebbé válik. Az utóbbi napokban mégis jelentős fordulat állott be a nagy krízisben. Ezutal történt meg ti-

URAKI Kár a benzinért! Mert aki a pénzt szereti, az harrisnyáját csak Sipos-nál veszi Cluj, Reg. Ferdinand-ut 8 sz. 2

ülni egy helyen."

Ime a könyv e szilánkjából tükröződik vissza a mű fölfogása és iránya. De ennél is inkább agyhoz és szívhez szól a könyv egyszerűsége, közvetlensége és a látó ember okos megállapítása. A háborús időben még elég közel van a történelmi ítélekezésre, de ez a könyv számot tarthat közelsége ellenére is mindazok érdeklődésére, akik a háború igaz képét látni kívánják. L. G.

Cáfolják

Csak a

(Bucuresti-Bukarest) Kelet tudósítójától. Nyomán mi is meg lája mintegy másfél a Banca Natională következtében me kinostári bonok kö kormánykörökben meszemelő kom Egyesek azt is tud tár és a Banca Na liberálisoknak a k ellen indított kam

Most azután a Simianescu volt k kar nyilatkozott kusan megáfolja Az államtitkár t mondotta:

— Az államne ban nyitva áll eg kell. Nem lehet Banca Nationala az állami számlán hogy az utóbbi fel bizonyos ideg hivatalos misszió kértek. A Banca kérések teljesítésé sürgösebb kiutalá

Az ang

(London, augst jától.) A cionista és dr. Halpern a nepos vita szűp ként a körül for negyedik Allja tartozó k spo befolyásolt-e há sági viszonyok tesen a szocialis pártok vélemény az, hogy a cion nyomó részét a megatására ford elemek teljesen megvessek egész felszólaló azonb legfőbb baj az, tudta rendelkezés kölcsönvetésben

A felszólalás demel dr. Arlos szóda, ahinek v külség problém megoldható vol országhoz tartó sorsa szorosn gazdasági helyz ezen a közpos iparban, de aaptóke a szan tőségeket nyujt ezenkívül kidy létesüljének. A kell segiteni, melyben összesz decentralizálni

A legtöbb szabban kidolgo telt. Remez vé kolonizációs te ramot kell fel s-ázezer zaidó tésések lehető

Legol- csóbban

Eredeti *Rosenthal* porcellán

12 szem. ebédlőkészlet, 71 db. L. 4850   12 szem. teás vagy kávék készlet L. 1100
6 szem. ebédlőkészlet, 26 db. L. 1900   Eredeti alpakka kés, kanál, villa 3 db 180

FISCHER

üvegudvar
CLUJ

Cáfolják a Banca Nationala és a kormány közötti újabb konfliktus hírét

Csak a külföldi valuták kintalása körül merültek fel ellentétek

(Bucaresti-Bukarest, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bukaresti lapjelentések nyomán mi is megírtuk, hogy az állam számlája mintegy másfélmilliárd lejjele nyitva maradt a Banca Nationalával szemben, amely ennek következtében megtagadja a kiutalványozott kincstári bonok kifizetését. Erthető, hogy a hír kormánykörökben kínos feltűnést keltett és messzemenő kombinációkra adott alkalmat. Egyesek azt is tudnivalóték, hogy az államkincstár és a Banca Nationala közötti diverziók a liberálisoknak a kormány pénzügyi politikája ellen indított kampányáktól keletkeztek.

Most aztán a bukaresti „Cuvantul” Cristea Simionescu volt kolozsvári pénzügyi államtitkár nyilatkozatát közli, amelyben ez kategórikusan cáfolja az erre vonatkozó híradásokat. Az államtitkár többek között a következőket mondotta:

— Az államnak a Banca Nationalánál valóban nyitva áll egy számlája, amelyet likvidálni kell. Nem lehet azonban azt állítani, hogy a Banca Nationala megszüntette a kifizetéseket az állami számlára. Mindössze annyi történt, hogy az utóbbi időben nehézségek merültek fel bizonyos idegen valuták körül, amelyeket hivatalos misszióban külföldre utazó személyek kértek. A Banca Nationala visszautasította a kérések teljesítését, azzal az indoklással, hogy sürgősebb kintalások is vannak. Ez azonban

nem jelenti azt, hogy a Banca Nationala és az állam között konfliktus állna fenn.

A pénzügyminisztérium könyvelési osztályának igazgatósága egyébként megcáfolja azt a hírt, mintha az állam a Banca Nationalával szemben fedezetlenül állna. A „Cuvantul” információi szerint azonban bizonyos nehézségei voltak a pénzügyminisztériumnak abból kifolyólag, hogy az inkasszó eddig nagyon gyengén haladt. Lepadatú pénzügyminiszter utasításai nyomán azonban a kintlévőségek behajtása az utóbbi időben jobban megy és augusztusra — midőn ugyanis az aratás után a parasztság is fizethet, — bevétel fölélegre számítanak. Amint ismeretes, a költségvetés a tavalyi redukált adó figyelembevételével készült el. Miután ez évben az adókat felemelték, logikusnak látszik, hogy az állami jövedelmek bevételezése ez évben nagyobb lesz és az állam kötelezettségeinek könnyebben tud majd eleget tenni.

A Banca Nationala ma az állammal szemben tanúsított intranzigens magatartása főleg azzal magyarázható, hogy amióta az államvasutak autonóm szervvé lettek, a közlekedésügyi minisztérium külön költségvetéssel dolgozik és az elmúlt évben az állam a Banca Nationala utján egymilliárd lejjelelezt a CFR-nek, amely visszatérítendő lett volna. Miután a Nemzeti Bank ebből az összegből még semmit sem kapott meg, érthető, hogy az államnak nehézségeket okoz az újabb kifizetéseknek.

Az angol kormány számos koncessziót tett a cionista követelésekre

Az Actionscomité politikai vitája

(London, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A cionista Actionscomité ülésén Kaplansky és dr. Halpern gazdasági referátumai egy négy-napos vita zárlatát nyitották meg, amely főként a körül forgott, vajjon az ugynevezett negyedik Alljáh, vagyis a középosztályhoz tartozó kspogár-elmek bevándorlása nem befolyásolta-e hátrányosan a palesztinai gazdasági viszonyok konszolidációját. Ezt természetesen a szocialisták állítják, míg a jobboldali pártok véleménye szerint a krízis oka éppen az, hogy a cionista szervezet költségjének túlnyomó részét a munkásság intézményeinek támogatására fordítja, míg a kereskedő és iparos elemek teljesen a maguk erejéből kell, hogy megvessék egzisztenciájuk alapjait. Valamennyi félcsatló azonban meggyezett abban, hogy a legfőbb baj az, hogy a cionista szervezet nem tudja rendelkezésére bocsátani a palesztinai költségvetésben előirányzott összegeket.

125.000 font

A felszólalások közül különös figyelmet érdemel dr. Arlosorow (mérésélt szocialista) beszéde, akinek véleménye szerint a munkanélküliség problémájá 125 ezer font sterlinggel megoldható volna. Sokkal nehezebb a középosztályhoz tartozó tömegek helyzete, akiknek sorsa sorosan összefügg az ország általános gazdasági helyzetével. Hogyan lehet segíteni ezen a középosztályon? Meg kell alapítani az iparbankot, de a tervbe vett ötvényszeres font alapítók a szénlányra csupán korlátozott lehetőségeket nyújt. Éppen ezért szükséges, hogy ezenkívül kiiparos-bankok és szövetkezetek is létesüljenek. A kereskedelmi krízisen átként kell segíteni, hogy a Jeruzsálemben és Tel-Avivban összevont kereskedelmi tervszerűen decentralizálni kell.

Uj kolonizációs terv!

A legfőbb szónok egy új és sokkal alaposabban kidolgozott gyarmatosítási tervet kövölt. Ramez véleménye szerint az elkészítendő kolonizációs tervnek tisztszerű munkaprogramot kell felölelnie, amelyek tartama alatt százezer zsidó család mezőgazdasági településeit létesíthet.

A gazdasági kérdésekről folytatott vita végén dr. Halpern előadó rezumálta a vita során elhangzottakat és megállapítja, hogy minden nehézség ellenére Palesztinában jelenleg mégis több mint hatszáz motorikus erőre berendezett iparvállalat működik, ami igen szép fejlődésnek mondható. A közeljövő legfontosabb feladata az export-ipar fejlesztése.

A politikai helyzet

A kolonizációs vita lezajlása után Kisch ezredes tartotta meg politikai referátumát. Az arabok az utóbbi időben kezdenek eltérni korábbi politikai passzívitásuktól. Nekünk ügyelni kell arra, hogy a kormány, amikor az araboknak politikai engedményeket tesz, ne tegye azokat a mi rovásunkra. Természetesen nekünk is igyekeznünk kell, hogy az arabokkal való együttműködés feltételeit megteremtjük. A közeledés előbb szociális és szellemi téren fog bekövetkezni, mert politikai téren az ellentétek még mindig igen élesek. A kormány magatartására vonatkozólag Kisch ezredes megállapítja, hogy lord Plumer fő kormányzó cselekedeteit sohasem vezették politikai szempontok, őt kizárólag közbiztonsági és gazdasági motívumok érdeklik. Kisch bejelenti, hogy a kormány az utóbbi időben számos koncessziót tett, így például lényegesen fel-emelte a héber iskola szubvencióját, kifizegesztette egy sor fontos árucikk behozatál vámját s a csendőrség kérdésében is visszavonta a zsidóságra sérelmes rendelkezést. A valóságban azonban csak igen kis száma zsidót vettek fel eddig a csendőrség kötelékébe. Kevésbé szerencsés megoldást nyert az állampolgárság kérdése. Az új állampolgársági törvényt a palesztinai zsidó lakosság sérelmesnek tartja magára nézve és ennek tudható be, hogy eddig mindössze 3300 zsidó jelentkezett az állampolgári listába való felvételre.

A népszövetségi munka

Kisch ezredes jelentése után dr. Victor Jakobsohn a genfi politikai iroda vezetője számolt be működéséről. A népszövetségi körök lassanként kezdenek tisztába jönni a cionizmus lényegével, amelyet eddig nacionalista mozga-

lomnak tartottak, amely ellentétben áll a népszövetségi gondlattal. A zsidó népszövetségi kölcsön ügye ezidőszert még nagy nehézségekbe ütközik, minthogy a Népszövetség maga nem ad kölcsönöket, hanem csupán garantálja azokat. Dr. Weizmann legutóbbi genfi tartózkodása alatt az illetékes körök előtt azt a gondolatot vetette fel, hogy ha a Népszövetség ezidőszert nem is garantálhat egy általános Palesztina-kölcsönt, úgy legalább bizonyos részlet-vállalkozások kölcsöneit garantálja. Jakobsohn ezután referált a genfi iroda ama akciójáról, hogy a cionista szervezetet, mint a Népszövetség mellé akkreditált nyilvános testületet ismerjék el. Ebben az irányban jelentős haladás történt és már a közeljövőben pozitív eredmények is lesznek.

Jewish Agency

Kisch és Jakobsohn felszólalásai után kezdetét vette a politikai vita, amelyben majdnem valamennyi jelenlevő részt vett. A vita végén dr. Weizmann emelkedik ismét szólásra. Kijelenti, hogy a Jewish Agency kérdésében az álláspontja változatlan, ma is szükségesnek tartja, hogy a Palesztina munkába új erők bevonassanak. Az egyes országok cionista szervezetei teljes mértékben megtették köeleseüket és különösen Amerikában emelkedett ötven százalékkal a cionista teljesítmény, de még ez a fokozott munka sem képes a mi nagy célkitűzéseinknek megfelelni. Weizmann meg van győződve róla, hogy ma nem lennénk olyan nehéz helyzetben, ha a Jewish Agency, már az elmúlt évben megteremtettük volna. Természetesen az Agency megalakítása ma sokkal nehezebb, mint két évvel ezelőtt lett volna. Nem csinál magának illúziókat, de köteletségének tartja újabb kísérletet tenni a Jewish Agency életbehívására. Ha azt fogja tapasztalni, hogy a nemiönisták olyan koncessziókat követelnek, amelyek ellentétben állanak a kongresszusok határozataival és nem egyezhetők össze a cionista méltósággal, úgy egyetlen lépést sem fog tenni az Actionscomité, vagy a kongresszus megkérdése nélkül.

Weizmann után Louis Lipsky, az amerikai cionista szervezet elnöke szól fel. Sajaúlja, hogy Európában különböző félreértések tapasztalhatók az amerikai cionisták magatartására nézve. Amikor a Krim kérdés az utolsó kongresszuson felmerült, az amerikaiak nem találták még elég éretnnek ezt a kérdést és azt kérték, hogy vegyék azt le a kongresszus napirendjéről. Később azonban úgy értelmezték ezt a magatartást, hogy az amerikai cionisták ezt a kérdést ki akarják kapcsolni a cionista világ-szervezet problémái közül. Ez nagy tévedés. Azt hiszi, hogy Weizmannnak, aki teljesen kívül állott abban a vitában, amely az amerikai cionisták és nemiönisták között a Krim-kolonizáció kérdése körül oly hevességgel fellángolt, sikerülni fog az amerikai nemiönista köröket jobb belátásra és régebbi ígéreteik beváltására bírni.

A politikai vita után a bizottságok kezdték meg munkájukat.

A legjobb zongorák
világ-márkás
állandóan raktáron.
Engross és en detail. Részlete is.
Sternberg J. -- Oradea.
Bulv. Regele Ferdinand Telefon 4-94.

Fényképészek, Amateurok!
Fényképészeti cikkeit a legolcsóbban
Bernát
papirosáruházában,
Piata Unirii 29. szám alatt [Laydakörházda mellett] szereshetik be.
Lemezeket kidolgozunk. — A világhírt Angol Imperial lemezek gyári lenkett.

Legolcsóbban **fest, tisztít UNIO, Cluj** Fióktüzet Str. Barjiu 2., Str. Iuliu Maniu 8. Cal. Mojiilor 110. Gyár C. Regele Ferdinand 133. Telefon 877

A Francia Bank külföldi devizákat vásárol és azután megkezdí az inflációt Mellon amerikai államtitkár Olaszországban

(Páris, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Poincaré ma javasolni fogja a parlamentnek a Francia Bankkal kötött szerződés ratifikálását, amely felhatalmazza a bankot, hogy külföldi devizákat vásároljon, továbbá külföldön francia értékeket vehessen, másrészt, hogy a vásárlások mértékéig bankjegyeket bocsáthasson ki. A javaslatok szenátusi vitájánál tartott beszédében Poincaré kijelentette, hogy a frankot stabilizálni kell, de előbb fel kell javítani és biztosítani kell a külföldre menekült tőkék visszahozatalát. A francia sajtó üdvözli Poincarét, aki nek sikerült megszavaztatnia pénzügyi javaslatait, amit másfél éve egyetlen kormány sem tudott véghezvinni. A lapok meg vannak győződve, hogy Franciaország most már a menekülés útján halad a talpraállás felé.

Róma, augusztus 4. Mellon amerikai kincstári államtitkár ma ideérkezett és kijelentette, hogy mint magáember jött Rómába, mert a leánya, az ottani amerikai konzul felesége súlyosan beteg. Ez a nyilatkozat azonban nem tisztázta utjának valódi célját, mert hiszen római utjáról már előzetesen sokat beszéltek.

Mellon egyelőre nem akar semmiféle felvilágosítást adni. A amerikai államtitkár utazásával kapcsolatban igen sok kombináció merült fel. Hír szer-

iat tárgyalásai összefüggnek a valuta stabilizálásával és az aranyvalutára való áttéréssel. Más források szerint az államvasutaknak német mintára történő kommercializálásáról van szó. Hivatalos helyről ezeket a híreket a legnagyobb határozottsággal cáfolják. Annyit beismernek, hogy a valuta stabilizálására meg fogja előzni az aranyvalutára való áttérést, de kijelentik, hogy előbb rendezni kell a munkanélküliség problémáját. Ezért a kormány szabályozni akarja a kivándorlást.

Megalakult az ázsiai Népszövetség

India, Kína, Japán és a Filippini-szigetek lettek az új népszövetség vezetőtagjai

London, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától. Augusztus elsején Nagasakiban összeült a pán-ázsiai kongresszus, amelyen Kína, Japán, India és a Filippini-szigetek 50 delegátusa vett részt. A kongresszus elhatározta, hogy ázsiai népszövetséget létesít. A székhely kérdésében még nem döntöttek, de elvetették azt az indítványt, hogy Japánban legyen ennek a népszövetségnek a központja. Ezzel a határozattal az Európától eltávolodó ázsiai politikának egyik legfontosabb eredménye jött létre. Egyelőre még nem érkeztek jelentések arról, hogy az ázsiai népszövetségnek mik a közelebbi céljai, de ha egy pillantást vetünk az új népszövetséget képviselő államok névsorára, rögtön feltűnik, hogy elsősorban azokról az államokról van szó, amelyek Angliával függőségi viszonyban vannak és így kétségtelen, hogy az új alakulás az észia népek autonóm törekvéseit szolgálja.

Nagaszakiból jelentik: A pán-ázsiai kongresszus többek között egy pán-ázsiai bank alapítását, az ázsiai vasúthálózat kiépítését és az egységes ázsiai kereskedelmi nyelv használatát határozta el. Az egységes nyelvet illetőleg végleges megállapodás még nem történt, bár a vita tegnap egész délután e kérdés körül forgott. Eleinte az eszperantó nyelv kerül szóba, az ellen azonban a legtöbb delegátus tiltakozott, azzal az indoklással, hogy az eszperantó a fehér faj nyelve. A kínai delegátusok japánellenes magatartása következtében a négy megjelent japán delegátus közül három tegnap este elhagyta Nagaszakit. A negyedik japán delegátus a kongresszusnak Tokióba való áthelyezését javasolta, a többség azonban ezt a javaslatot elutasította.

A pán-ázsiai kongresszus ezzel véget ért. Az ázsiai nemzetek új szövetségének igazgatóivá két japánt, két kínait, két indut és a Filippini-szigetek egyik megbízottját választották. A záróülésen egyik kínai kiküldött azt javasolta, hogy a pán-ázsiai szövetség elsősorban Indiát támogassa függetlenségi törekvéseiben, mert ez által a nyugati befolyás Ázsiában automatikusan megsemmisül. A javaslat fölött nem határoztak, hanem a következő kongresszusra halasztották, amelyen majd titkosan fogják tárgyalni. A kínai lakosság meglehetősen elégedetlen a kongresszus menetével és Shanghai-ban erős tiltakozó tüntetés is készül a kongresszus ellen, amelyre kínai felfogás szerint, Japán a saját céljaira használta föl.

Bratianuék ki akarják békíteni

Károly volt trónörököszt a liberális párttal

A királyi családdal is kibékül Károly, de trónörökösödési jogát nem kapja vissza. Csak ellenjegyezték a román-francia szerződést

(Bucuresti Bukarest, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ferdinánd király külföldi utjával kapcsolatban, mint ismeretes, a külföldi sajtó igen érdekes híreket közölt, amelyek az uralkodó látogatásainak kettős célt tulajdonítottak. Az egyik: a Károly volt trónörökösrel való kibékülési találkozó, a másik pedig a román-francia szerződés aláírása. A szövetségi szerződésről tegnap még az a jelentés érkezett, hogy annak aláírása már megtörtént, míg a mai „Cuventul“ úgy értesül, hogy a szerződést csak ellenjegyezték, de még nem írták alá végleg. Biztosra vehető azonban, hogy a végleges aláírás sem fog sokáig kélni.

Károly trónörököséről, mint a Rapid jelenti, egy Párisból hazaérkezett magas személyiség érdekes dolgokat mond el. Szerinte az extrónörökös Neucillyban egy villában él visszavonultan és semmiféle politikával nem foglalkozik. Nem érintkezett egész idő alatt sem román, sem külföldi politikussal, amióta Romániából eltávozott. Személyével kapcsolatban támadó cikkek jelentek meg egyes párisi lapokban, különösen Lambrino Liza perével összefüggésben. A januári események óta senkit sem fogadott, egyedül Marzescu, egykori igazságügyminiszter volt az, aki a Károly lemondásával kapcsolatos jogi kérdések megvitatására kihallgatást kapott Károlytól. Marzescu azonban be-

teget lett és a kihallgatásból nem lett semmi. Károly felkereste a volt igazságügyminisztert a szanatóriumában és átadta neki mindazokat az aktákat, melyek lemondása folytán jogi helyzetének tisztázására szükségesek voltak.

Egy másik érdekes hír is közölnek a fővárosi lapok, mely szerint Bratianu Jonel felhatalmazta Constantinescu Alexandrescut, hogy folytasson tárgyalásokat Károlyal a liberális párttal való kibékítése érdekében.

Másik forrás szerint Vajda is kihallgatást kért Károlytól a legközelebbi jövőre. Általános a fővárosi lapok megállapítása, hogy szeptember 1-ig megtörténik Károly és a királyi család között a teljes kibékülés. Egyelőre azonban szó sincsen arról, hogy Károly visszakapja trónörökösödési jogát.

Ideális hashajló és soványító szer
Purgen
(Purgo) Bayer
Kapható minden gyógyszerkereskedésben

A tövisi író-hordár

(Teius-Tövis, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti személyvonatnak pont féltizenegy órakor kellett volna befutnia a tövisi állomásra. Az utasok százai tanácstalannul bámultak a piros jelzőlámpákkal pettyezett sötét éjszakába. Az idő lassan telt és az eső halkán szemerkezni kezdett. A tömeg mind izgatottabban viselkedett és lassan lassan értéshetővé vált az izgatott hangulat. Mindenki tudta, habár a forgalomban cáfolták, hogy Agostonfalvánál katasztrófa történt és már jó ideje Brassó felől nem futott be vonat. A pánik morajlása zúgott végig a perrenon és tavizigálás, lökdösődés, szaladgálás keletkezett. Ha egyenruhás vasutas tűnt fel a láthatáron, az utasok raja rohanta meg és százan százalékos kérdéseket.

A fehér ivlámpa alatt egy tolókoszi szélén hordár üldögélt. A hordár olvasott. Nyugalma oly imponáló volt a zajgó emberközönségben, hogy önkéntelenül a háta mögé kerültem és a könyvből néztem. Amit láttam, hihetetlennek tűnt fel. A hordár, aki a legnagyobb flegmával olvasott a zúgás és féskevesetett lármák közepette, francia nyelvű könyvet olvasott. Megszólítottam:

— Izé, hordár... ur! Ha szabad kérdeznem, mit olvas?

— Barbusse „Le feu“ (A tűz) című munkáját, — válaszolta olyan természetességgel, mintha például azt mondta volna: süt a nap.

Rövid szövegtárgyalás után az élet leggroteszkebb tragikomédiája tárult elém.

— A nevem K. M. — mondotta. Az csatrák-magyar hadseregben mint huszártiszt küzdöttem végig a háborút. Hozzá tartozom senki nem volt édesanyámon kívül, akinek a halálát én okoztam. Orosz hadifogságba kerültem és holt híreket költözték. Megszakadt szegénynek a szíve bele. Kicsi birtokomat rokonaim elkölyavetyélték, úgy, hogy mire rongyosra és a sok szenvedéstől összetörve hazaérkeztem, újra kezdettem az életemet.

— De jóléthez és kényelemhez szokott ember létére, hogy tudott mégis erre a pályára lépni?

— Uram, nem kell lenézni a hordár mesterséget. Amikor szükség van ránk, helyben vagyunk és fizikai erőnkkel pótoljuk a tuany mai embereket. Megutaltam ezt a semmittevő osztályt és készülő regényemben ostorozni szándékozom volt barátaimat. Mindig foglalkoztam írással és eltekintve attól, hogy regényem témája ujszerű és érdekes, a legnagyobb reálám lesz az a krülemény, hogy egy vasúti hordár írta.

Lassu, lüktető ütemben befutott a személyvonat. A pályaudvar közönsége fejvesztetten szaladgált össze-vissza. „Hamal, hamal!“ — visszhangzott és ujonnan szerzett barátom a könyvet zsebébe dugva, eltűnt az utasok tömegében.

Később láttam, amint egy elegáns és monoklis ur sárgabőr kofferjét viete a „hordár-író ur“ a vállán. Zsebéből kilátszott a Barbusse-könyv címlapja... (k. l.)

Hölgyeknek

nyáron a

RAPIDOL

hygienikus izadási elleni szer használata üdítés és jótétemény. RAPIDOL megakadályozza a hónalj-, láb- és kezek tulerős izadását, erősíti a bőr-

sejtjeit és azt puhává és simává teszi. Diszkrét levendula illata van. Hatása tökéletes.

Postán szállítja utánvétellel, díjmentesen (1 üveg ára 50— lej, 2 üveg 90— lej, 3 üveg 130— lej.)

Farmax Braşov, Postafiók 53 utján.
Vezérképviselet: AMPHORA R.-T. Braşov.

— A rendes fizetéssel együtt folyósítják a tisztviselők fizetésjavítását. Bukarestből jelentik: Lapidatu pénzügyminiszter kijelentette, hogy augusztus folyamán feltétlenül megkezdí a tisztviselők fizetésemelésének folyósítását, ami együtt fog megtörténni a rendes havi fizetésekkel.

Az Uj Kelet K...
Szerkesztők: C...
Felelős szerkesztő:
Az Uj Kelet el...
osztály

A kor

A kong...
adta...
cion...
alábt

Külsőleg...
sokat és hogy...
ez onnan van...
nyelv közül...
finomabb ösz...
egész emberis...
annak a testv...
— vagy a vi...
Az elnök...
negy, mint a...
dik és szinte...
és izzó szemé...
dol, akiknek...
Tigla Pilezer...
szép arc, zsi...
a ténnyel, ho...

A mi zse...
ján áll, a jöv...
megállapítás...
ságról beszél...
adokról, töké...
behálózzák a...
mészteres fej...
ból való“ idé...
Gyakorló...
vigjátékiro...
fajli öntudatr...
dolása előre...
kongresszus...
ő megtartja...
tör fel valan...
szemvillanás...
teremtani. A...
gátja hasitot...
gresszus nem...
És a ko...
hallatja...

— Tü...
Zangwill...
orvosi vizag...
lálának köv...
Elközög sul...
akinek erőte...
gal összerop...
hogy a szin...
ket, amilyen...
később besz...
tóriumba, a...

— Nég...
be Ameri...
jelentik: M...
zart kíván...
rint az eln...
bocsátottat...
dorsái áll...
tunk 1750...
szerint le...
hogy a be...
h-tszázeze...
nak. Ez t...
mert soka...
lehet azt...
törvény n...
jött több...
A kvótát

hordár
Az Uj Kelet tudósítójának pont voltna befutnia a zsidó tanácsalannal pákkal pettyezett szan telt és az eső A tömeg mind lassan lassan ért meg a pályaudvarra. Mindenki a cáfolták, hogy történt és már jött be a vonat. A végig a peronon és a gyalog keletkezett. t fel a láthatáron, meg és százan száz-

tolókosai szélén lvasott. Nyugalma ó emberközömbben, óg kerületen és tam, hihetetlennek gnyaggyobb flegmá- vesztett láрма kö- vat olvassott. Meg-

szabad kérdez- (tű) című mun- természetességgel, volna: sűt a nap. élet leggroteszább

ndotta. Az esztrák- uszártiszt küzdő- tartozóm senki nem nek a hslálát én kerültem és holt adt szegénynek a rokonsám elkötya- ongyosan és a sok érkeztem, újra kezd-

emhez szokott em- erre a pályára lépni? ni a hordár mas- n ránk, helyben pótoljuk a tuva ezt a semmittevő ben ostromozni szá- indig foglalkoztam egy regényem té- gnyaggyobb reklám egy vasúti hr

befutott a személy- sége fejvesztetten amal, hamal! — szerzett barátom a űnt az utassok töm-

y elegáns és mo- vite a „hordár-író átszött a Barbusse- (k. l.)

Hölgyeknek
nyáron a **RAPIDOL** hygienikus izzáds elleni szer használata üdítés és jótétemény. RAPIDOL megakadályozza a hónaljnak, lábak és kezek tulerős izzádsát, erősíti a bőrmárává teszi. Disz Hatása tökéletes. t tel, díjmentesen 2 üveg 90— lej, lej) a fiók 53 utján. R.-T. Brasov.

együtt folyósítják ltását. Bokertól miniszter kijelentette, tétlenül megkezdte a folyósítást, ami együtt vi fizetésekkel.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes zsidó és keresztényiség napilapja
Szerkesztők: (Házköny János és dr. Marion Erzsébet)
Főszerkesztő: Dr. Marion Erzsébet
Az Uj Kelet cíkjének ügyvezetője: Székely László
Magyarországi ügyvezető: ...

mai naptár

Csütörtök
5686. Ab 26.
1926. aug. 5.

A kongresszus álmódzó

Irta Israel Zangwill

Az elhunyt nagy zsidó elbeszélő „A kongresszus álmódzó” című novellájában adta vissza benyomásait az első baseli cionista kongresszusról. Ebből való az alábbi néhány jellemző sor.
Külsőleg alig látni a delegátusokon közös vonásokat és hogy mindnyájan német nyelven beszélnek, ez onnan van, hogy mindegyikük a három-négy nyelv közül, a németet föltétlenül bírja. Am egy finomabb ösztön egymáshoz láncolja őket, talán az egész embariság testvériségének a megsejtése ez, annak a testvériségnek, amelyet az itt összegyűlt — vagy a világon széjjelzört — Israel képvisel.

Az elnök keleti fejedelmi jelenség, nem olyan nagy, mint amilyennek látszik és amikor fölemelkedik és szinte uralkodik a kongresszus fölött kutató és izzó szemével, az ember eszén-bírályokra gondol, akiknek rejtjeit az ember a muzeumokban látja: Tiglat Pilezer rejtje. A királyi álmódzó borús, szép arcú, zsidó álmódzó, aki azonban ezemberek a ténnyel, hogy ezenétdombon is virágok nőhetnek.
A mi zsidó álmódzónk álma a valóságok tala- ján áll, a jövőé ez az élm, profeciája előre való megállapítás, viziója történeti előrelátás. Mezőgazda- ságról beszél, börtormelésről, közvetlen és közvetett adékról, tőkéről, részvényekről, vasútról, amelyek behálózzák az országot és kifutnak Judea felé, természetesen fejlődéséről. Mindezt pedig, ami „vas- ból való” időkben hangzik el ajkáról.

Gyakorlott, ügyes publicista, tehetséges ügyvéd, vajjatekió, akit Bécs „hep hep“-je ténitett meg a faji öntudatra és akit a zsidó államtól való elgondolása előre nem látott akcióra ösztökél. Ime a kongresszus tele van szenvedélyes szónokokkal, de ő megtartja a mérséklet hangját. Ha türelmetlenség tör fel valamelyik pódorból, egyetlen szóval, egy szemvillanással, egy éles csengéssel tud csöndet teremteni. A szocialisták egy kis csoportja muto- gajja hasított pártait. Az elnök megszólal: „A kongresszus nem ismer pártokat, csak zsidókat!”
És a kongresszus a megelégedettség helyeslését hallatja...

Tüdőgyulladás vetett véget Israel Zangwill életének. Londonból jelentik: Mint az orvosi vizsgálat megállapította, Israel Zangwill halálának közvetlen oka kétoldali tüdőgyulladás volt. Előzőleg súlyos idegyógyoság támadta meg az író, akinek erőteljes fizikuma az utóbbi időben valószá- gal összeroppant. Zangwill sokat bántódott azon, hogy a szinpadon nem ért el olyan jelentős sikereket, amilyeneket remélt. Egidőig birtokán pihent, később beszéltette magát a sündenglaudi szana- tóriumba, ahol ezután a halál utóléte.

Négyszázezer bevándorlót fogadott be Amerika az elmúlt évben. Newyorkból jelentik: Most tették közzé a július elsajén le- zárt kivándorlási kvótáév statisztikáját. Esze- rint az elmúlt évben összesen 400 ezer idegent bocsátottak be az országba a különböző bevá- dorlási állomásokon át. Ha ehhez hozzászámi- tunk 175 000 besurranót, konzervatív számlás szerint lehet beszélni ennyiről, — kiderül, hogy a bevándorlás korlátozás mellett is közel hatszáz ezer embert adott a külföld Ameriká- nak. Ez természetesen nem tiszta gyarapodás, mert sokan el is hagyták az országot. Nem lehet azt sem mondani, hogy a bevándorlási törvény nem vált be, mivel békeidőben sem jött több évente félmillió idegennél Amerikába. A kvótatörvény alapján voltaképpen csak

Jugoszlávia elrendelte a mozgósítást Bulgária ellen

(Berlin, augusztus 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Allgemeine Zeitung” jelenti Belgrád- ból: A jugoszláv kormány az összes katonai parancsnokságoknak kiadta a mozgósítási paran- csot. A hadügyminiszter kijelentette, hogy nem retten vissza, ha esetleg a komitácisk üzel- meiert a jugoszláv hadseregnek át kell lépnie a bolgár határt. Nincsics külügyminiszter az ösz- szes nagyhatalmakhoz és a Népszövetséghez jegyzéket intézett, amelyben kijelenti, hogyha Bul- gária nem hagy fel üzelmével, Jugoszlávia kényszerülve lesz az ügyet saját kezébe venni.

Nyolc és félévi fegyházra ítélték Rákosi Mátyást

A vádlottak kommunista közbeiktáltásokkal szakították meg az ítélet kihirdetését

(Budapest, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósí- tójától.) Szerdán délután negyedkötökör hirdették ki a Rákosi perben az ítéletet. A bíróság büntőnek mondotta ki az állam és a társadalom törvényes rendjének felforgatására irányuló büntetőben Rákosi Mátyást, ugyaneunek vtségében Eöri Károlyt, Gö- gös Ignácot és Weinberger Zoltánt. Rákosit nyolc és félévi fegyházra, mint főbántetésre, tíz évi hiva- talvesztésre és politikai jogainak felfüggesztésre ítélték.

Amikor az elnök idáig érkezett az ítélet felol- vasásában, Rákosi felugrott és torkaszakadtából kiabálta:
— „Éljen a legális kommunista párt!”
Az elnök erőlyesen rászólt:
— Figyelmeztetem a vádlottakat, hogy nyugod- ten viselkedjenek, különben a legszigorubb rend- szabályokat leszek kénytelen alkalmazni.
Ezután folytatja az ítélet felolvasását:

164 000 idegen jöhetne be egy év alatt. Van- nak azonban olyan idegenek, akik nem tekin- tetnek bevándorlóknak és akik kvótáufelültek. A nembevándorlók száma 67 632 volt az el- múlt tíz hónap alatt, a kvótáufelülteké 202 240. A kvóták terhére csak 130 138 be- vándorló érkezett tíz hónap alatt. A beván- dorlók letelepedési helye tekintetében New york az első. Tíz hónap alatt 60 046 beván- dorló telepedett le Newyork állam területén. De viszont 25 292 elhagyta az államot. New york után Michigan következik 28 205 beván- dorlóval és Texas harmadik 20 045 el. South Carolina áll a listán legalul. Mindössze 33 be- vándorlót kapott.

Politikai zavargások Németország- ban. Dessauból jelentik: Az elmúlt vasárnap a dessaui kommunista párt tüntető felvonulást rende- zett. A jelzőtáblákon és a teherautókon, amik vörös drapériával voltak bevonva, ez a jelszó állott: „Örök időkre le a háborúval!” A rendőrség lefog- lalta az autómobilokat, mire a rendőrök és a tömeg között valóságos közelharc fejlődött ki. A kommu- nisták követek hajítottak a rendőrökre, akik gummi- botokkal viszonzták a kövöport. A tüntető csapat vezetőit a rendőrség letartóztatta. — Freinwaldeban ugyancsak vasárnap a „Reichsbanner” szervezet rendezett politikai felvonulást. A tüntetőket azonban felvonulásukban megzavarták a vörös frontarcosok. Itt is verekedésé fajultak az ellentétek és a szin- téren két „Reichsbanner” tag és négy vörös front- harcos maradt súlyos sebesüléseivel.

Törökországban nagy izgalom előzi meg az újabb összeesküvés per kimene- telét. Angorából jelentik: A török fötörvény- szék megkezdte a szmirnai összeesküvés per- rel összekötterésben álló újabb összeesküvés per tárgyalását, melynek vádlottjait a volt ifju örök komité vezetőgyéniséget teszik ki. A vádlottak között szerepel Dzsavid bej, Tö- rökországnak hosszú ideig volt pénzüg- minisztere, aki jelenleg külföldön él. Egy másik vádlott Reuf bej szintén volt miniszter. A vád- lottak között van továbbá Hussain Dzsahid, a konstantinápolyi „Tanis” szerkesztője és a leg- ismeretebb török újságíró, Achmed Messimi volt külügyminiszter, Rásmi volt konstanti- nápolyi prefektus és Rami bej, volt szmirnai polgármester. Az ügyész vádbeszédében el- mondta, hogy a vádlottak kormánybuktatásra és Kemál pasa elleni merényletre alakítottak titkos bizottságot és ezért tizenkilenc vádlottra életfogytiglani börtön és harminc más vád- lottra kisebb időtartamu elzárás kimondását kérte. Törökországban, ahol a szmirnai halálos ítéletek már nagy elégtelenséget keltettek,

Eöri Károlyt négyévi fegyházra, tízévi hivatal- vesztésre, Gögös Ignácot háromévi fegyházra, Wein- berger Zoltán nyolcévi fegyházra — Weinberger felugrik és felkiált:
— Éljen a kommunista Internacionálé!
A többi vádlottak is felugranak és kórusban kiáltálják:
— Éljen a proletárdiktatura! Éljen a kommu- nizmus!

Az elnök: Mindenkit figyelmeztetek, ha még egy szót szólnak, megbilincseltetem önöket. Folytatja tovább az ítéletet:
Három Katót huszonöt hónapi, Juhász Pált huszonnégyhónapi, Mittiner Józsefet huszonöt hónapi, Szabó Pétert huszonkét hónapi, Fiala Ferencet huszonnégyhónapi fegyházra itéli a bíróság. Vázi Istvánt egyévi börtönre, Hajdu Henriket pedig fel- mentették. A kisebb vádlottakat tíz hónaptól két évig terjedő börtönbüntetésre ítélték.

erős izgalommal várják az újabb per kime- netelét.

Fizetésrendezést kérnek a posta- mesterek. A falyak postaforgalmának adminisz- trátorairól, a postamesterekről, évek óta következe- tesen elfelejtkeznek, amikor fizetésrendezésekről van szó. Februárban mulott két esztendeje, hogy a postamesterek egy bari fizetési javítást sem kaptak. A legtöbb postamester ma is havi ezer lej éhbéért teljesít fírasztó és idegőló szolgálatát. Ebből az ezer lejből kell fizetnie a postamesternek a kül- döncöt, a hivatal fűtését, világítását és írószereit. Az a csekély mellékjövedelem, ami a monopol- ter- mők árulásából származik, a mai drága dohány- árák és drága favardij mellett, számba sem jöhet. Ezért a neveltségesen csekély jövedelemért, ami sok ugyan az éhenhaláshoz, de kevés az élethez, reggel 8—12-ig, délután 3—6 ig teljesitenek szolgálatot, ugy, hogy mellékfoglalkozásra egyáltalában nem jut idő. A legtöbb postamesternek este kilenc óratól kezdve távirda-szolgálat is van. Hogy mennyire méltánytalanul bánnak a postamesterekkel, arra ki- tűnő példa, hogy míg a háboru előtt a falusi taní- tók és postamesterek fizetése egy szinten mozgott, addig ma a tanítók ötezer lejével szemben, a postamesterek költségeikkel együtt ezer lejt kapnak. Tudni kell azt is, hogy a postamestereknek nincs nyugdíjgyönyük, ami teljesen kétségessé teszi exisz- tenciájukat. A postamesterek természetesen elégedet- lenek a jelenlegi állapottal és sürgős fizetésrende- zést kívánnak. Ezt a mindenképpen méltányos kérést már a postaforgalom kifogástalan működésének érdekében is sürgösen teljesíteni kell és olyan javadalmazást kell adni a postamestereknek, amely őket végzett munkájuk után joggal megilleti.

Windischgrätz vért akarja adni öngyilkos jóságigazgatója megmentésére. Budapestről jelentik: Halász Sándornak, Win- dischgrätz herceg jóságigazgatójának öngyilk- kosságával kapcsolatban, a rabkórházban bete- geskedő Windischgrätz felajánlotta annak megmentése érdekében átömlesztésre a saját vért. Halász közvetlenül öngyilkossága előtt volt Windischgrätznél, akinek részletesen refe- rált az öt illettő anyagi ügyekről. Az öngyilk- kosság nyilvánvalóan valamilyen összeköttetésben lehet ezzel a beszélgetéssel is. Az orvosok vé- leménye szerint Halász menthetetlen.

Ellopták a londoni Viktória-muzeum aranyérem gyűjteményét. Londonból jelentik: A híres Viktória-muzeum régi aranyérem gyűje- ményét az elmúlt vasárnap ellopták. A gyűjtemény mindössze harminnégy aranyéremből állt, amely- nek mindegyike azonban ezernégy száz évnél régiebb. A lopás annál feltűnőbb, minthogy a helységet éjjel-nappal őrzik.

— Janovics Jenő kapta meg a brassói színházat. Brassóból jelentik: Brassó városi tanácsa tegnap foglalkozott a színházi koncessziók ügyével és három pályázó közül a háromhónapos színházi idényre dr. Janovics Jenő kolozsvári színházgátlóval kötött szerződést. Janovicson kívül Ferenczy Gyula és Gáspár Jenő pályáztak a brassói színházra.

— A kormány fentartotta az újságírók szabadjegyeinek eddigi rendszerét. Bukarestből jelentik: Lepadatu és Garoflid miniszterek távol vannak a fővárostól, ezért nem vettek részt a kormány gazdasági bizottságának tegnapi ülésén. Az ülés egyébként kizárólag a vasúti tarifa-módosítással és a szállítások szabályozásának kérdéseivel foglalkozott. Velianu közlekedésügyi miniszter és Pretorian CFR vezérigazgató bejelentették a személy, áru- és podgyász tarifa felemeléséről szóló javaslatukat, amely megszünteti az összes kiviteli külön illetékeket is és egységesíti a tarifa rendszert, eltérőve a pri- ilógiumokat is, amelyek egyes vidékeken, (mint Máramaros, Szatmár stb.) érvényben voltak. A javaslat biztosítani igyekszik a szállítások gyors lebonyolítását és a városok élalmezését. A bizottság azután az újságírói szabadjegyek ügyét tárgyalta és fentartotta az újságírók egyéni szabadjegyeinek, továbbá a lapok kollektív szabadjegyeinek elvét, azonban csak a feltételeit jogosították részére. A tarifák megvitatását a jövő héten folytatják, elvileg azonban elhatározta a gazdasági tanács, hogy az új tarifák október elsejével lépnek életbe.

— Közös listán indul a nemzeti párt a parasztpárttal az időközi választásokon. Bukarestből jelentik: A „Dimineața” értesítése szerint a nemzeti párt és a parasztpárt közös listával fognak résztvenni a szeptemberi időközi választásokon. Közös jelöltet állítanak fel Buzauba, Caliacraban, Ifoiban és Jalomiciban.

— Rövidesen megszűnik Magyarországon is a katonai ellenőrzés. Budapestről felhívatatosan jelentik: Egy tegnapi lapkiadásnál szemben, hogy Magyarország kivételével mindentütt megszüntetik a katonai ellenőrzést, jólétszállt helyen kijelentik, hogy a kormány már régebben megszerzte azokat a feltételeket, amelyek mellett az ellenőrzés megszűnne. A feltételek hírtökében a megbízottak tárgyaltak a katonai antant-bizottsággal és megegyezésre jutottak. A katonai ellenőrzés tehát rövidesen megszűnik Magyarországon.

— Jövő héten aláírják a német francia kereskedelmi szerződést. Párisból jelentik: Beavatott forrásból közzélik, hogy a Franciaország és Németország közötti kereskedelmi szerződési tárgyalások a legjobb úton vannak a közeli befejezéshez. A főbb nehézségek ugy Francia, mint német oldalról leküldöttéknek tekinthetők. A még vitás kérdések elintézése legfeljebb néhány napot vesz igénybe. A végső szerződést megelőző, első hathatónapi ideiglenes szerződést valószínűleg már a jövő héten aláírni fogják. A kereskedelmi szerződési tárgyalások kedvező menetét párisi politikai körökben újabb jelöltek tekintik annak, hogy a Franciaország és Németország közötti viszonyban az örvendetes javulás tovább is tart. Brind külügyminiszter különben ma hozzászól beszégetésén fogadta Hoersch német nagykövetet, akinek fogadása után Livinov orosz nagykövettel folytatott hosszabb beszélgetést.

— A franciák visszafoglalták Damaszuszt. Kairóból jelentik: A legutóbbi druz támadás következtében a franciák tudvalevőleg elvesztették Damaszuszt, ahová a fölkelők egy nagyobb francia csapatot be is zártak. Ennek a körzárás csapatnak helyzete meglehetősen kritikusnak látszott mindaddig. Most azonban, amint Beyrutból jelentik, újabb francia hadoszlopok nyomultak elő Damaszusz felé és szinte ellenállás nélkül vették be a várost. A druz fölkelők nagyrésze meghódította jelentette be. Egy másik francia csapat Ghutánál megütözték a fölkelőkkel és megverte őket. A fölkelők vesztességét négyezer halottra becsülik. Egy másik beyruti távirat szerint egy Damaszuszba menő francia katonavonatot megámsdák a fölkelők, akik tízenkét francia tisztet és háromszáz katonát megöltek.

— Parlagi Lajos lelt a nagyváradi színház koncesszióért folyó küzdelem győztesét. Nagyváradiól jelentik: A szépművészeti miniszter a nagyváradi magyar párt intervenciójára Parlagi Lajost nevezte ki a nagyváradi színházért igazgatójává.

— Trotszkijt megoperálták Berlinben. Berlinből jelentik: A „Montag Morgen” legújabb száma azt a szenzációs hírt közli, hogy Trotszkij a napokban Berlinben tartózkodott. Trotszkij mint privátember érkezett a német fővárosba, ahol egy torokoperációnak vetette magát alá. Az operáció jól sikerült és Trotszkij már vissza is utazott repülőgépen Moszkvába. Berlini tartózkodása alatt Trotszkij sokfelé nem folytatott politikai tárgyalásokat, u a zésához mégis a legkülönbözőbb kombinációkat fűzik, tekintettel arra, hogy távolléte alatt O. osztrázában igen fontos politikai változások mentek végbe. Érhátellenek tartják ugyanis, hogy olyan időben, amikor Zinovjev és Kamenevet megbuktatják és a szovjetkormányzásban a legnagyobb változások mennek végbe továbbá amikor Dzerzsinszkijt és Agapovot meggyilkolják, Trotszkij ne legyen odahaza. Ezért arra következtetnek, hogy Trotszkijt szándékosan utaztatták el éppen ezekben a napokban.

— Dal a gyufáról. Az égő gyufát tudvalevőleg Irinyi találta fel. A nem égő gyufát pedig a kolozsvári gyufagyár. Egy Valaki cigarettára akar gyújtani. A szerencsésnek az a nem mindennapi ötlete támad, hogy gyufával fogja a cigarettáját meggyújtani. Ez a rendkívüli eset megérdemli, hogy a közfigyelem tárgyává tegyék.

— A fene egye meg! (Az első szál a gyujtásnál eltörk.)
— Az istenit! (Az ötödikre k levalik a feje.)

— Mindjárt megőrülök: (A tízedik szálát egy félóraig dörzsöli a skatulyához és csak akkor veszi csure, hogy nincs és nem is volt feje.)

— N-hát ez már borzasztó! (A gyufa szabályos alakú, nem török, van feje, csak a fejtől hiányzik a foszfor. A Valaki fejében egy foszforos gyufa szillettje foszforcskából.)

— Verje meg az istent! (A skatulyából elfogyott a gyufa. A cigarettát még nem ég. A Valaki személtában égnek.)

— Na ez legszörnyűbb megért két lejt. (Tudatillik a skatulyát feldobta maga előtt és „kapaból” belesugott. A skatulya eltűnik. A A cigarettát még mindig nem ég.)

— Szabad lesz?! (Rágyujt egy másik új égő cigarettájával. A cigarettát szenzációsn ég.)

Tanulság: Kovát és toplót vagonszámra keressék. (k. 1)

— A tengerbe zuhant egy olasz léghajó két utasa. Rómából jelentik, hogy a 2. száma kormányozható léghajó, melyen az Amundsennek Északiskarlon járt Nobils szerdes érkezett Olaszországba, Cajeta mellett a parti hajók üdvözlése után ki akart kötni. Üzemzavarok miatt azonban nem nagy távolságra a tengerre volt kénytelen le szállni, miközben Fzi ürmeg és Rossi technikai üzemvezető kiestek a léghajó kosarából és a tengerbe fulltak. A léghajót azután hadihajók vonatták a partra.

Mozik műsora augusztus 5-én

Select-mozgó

Repriz. Közliánatra

Jackie Coogan legkedvesebb filmje

Éljen a király

Holnaptól kezdve:

Lányok, akiket nem szabad szeretni.

Jön! Maricza grófnő. Jön!

Urania-mozgó

Premier. Nagy sláger!

A világhíradó egyik legkiemelkedőbb és legmodernebb k tása

A szegénybélyeg

(Az ártatlanság győzelme) Bagyogó film-gény 2 fejezetben, Paul Cartoux hírneves drámája után. Főszerepben a csodálatos tehetségű kisleány: BOUBOULE. Filmcentraia.

Apollo-mozgó

Csak egy napig. Csak egy napig.

Sámson gyermekei.

Kalandfilm. Transfilm

A FILM

***
Uj rovatunk elé

A ma igaz tömegművészete a mozi, amely tüneményesen rövid évek alatt hódította meg az egész földtekét. A térben és időben, de legfőképpen nyelvben korlátozott színpad mellett, a mozi, a korlátlan lehetőségek adottságával, egyre jogosabban kíván magának egyenrangú helyet a különböző intelligencia-skálájú tömegek kulturázuképletének kielégítésében. A filmtchnika és a moziészézet párhuzamos fejlődésével, a filmházak egyre tökéletesebb felveteleket dobának a piacra, amelyek a filmterjesztő vállalkozások precíz hálózatián keresztül Los-Angelesztől—Konstantinápolyig az egész világon keresztül potegnek.

A mozi ma már mindenkinék a kulturigényét ki tudja elégíteni. Ragyogó és ötletes filmtrükkök mellett, helyet kap a kifogástalanul művészi emberábrázolás, az amerikai burleszk bohózatok mellett, gyönyörű szép természet felvételek, a tudomány szolgálatába állított oktató, felvilágosító és propaganda-filmek váltják fel egymást a lubizáló gépen. A mozinak éppen úgy megvannak a ragyogó sztárjai, mint a színpadnak, de a filmtrükkök boszorkányosan ügyes trükkjei mellett megvannak a mozinak a régi színpad nagy színészeinek minden kvalitásaival rendelkező elmélyedő művészei is. A képrázatos scénumok és a ragyogó toillettek díszes felvonulása mellett a mozigép vetítő lencséje bevilágít az emborsorsok legrejtettebb mélységeibe is, s ma már olyan finom művészi művészetet tud érzékeltetni, amely nemcsak pótolni, de néha túl is tudja szárnyalni a színpadi hatást.

Olvasóinknak vélünk szolgálatot tenni azzal, amikor megindítjuk az Uj Kelet film-rovatát. Ez a rovat állandó élénk kontaktust fog tartani a nemzetközi mozivilág minden művészi és napi eseményeivel. Számon fogja tartani mindazokat a technikai és művészi megnyilatkozásokat, amelyek a mozi fejlődésének történetében feljegyzésre méltók, de ameleit regisztrálni fogja azt a sok apró érdekes intimitást, amely a mozivilág hőseinek és általában a mozinak életében előfordul. Állandóan tájékoztatni fogjuk olvasóközönségünket a külföldi és belföldi nagy moziházak művészi terveiről, programjáról, egyszerűval szóhoz jut ebben a rovatban olyan törekvés és esemény, amely ennek a napról-napra nagyobb tömegeket hódító művészetnek életéhez tartozik.

A Szegénybélyeg Kolozsváron. Paul Cartoux igazán s és fordulatos regénye, amelyet a hírhű Louis Feuillade dolgozott át filmre, komoly sikert aratott Európa összes nagy metropolisáiban. A külföldi nagy film-színházak hétébna keresztül estéről estére tart házak mellett járatották ezt a messzörvésében és kiállításában egyformán pompás filmet. A film, amelynek főszerepait Nina Odowa, Francine Mussey és Bouboule játssák, most Kolozsváron kerül bemutatásra. A Szegénybélyeg csütörtökön este kezdve vetíteni az Urania.

— Engedélyezték az első romániai filmgyár létesítését. Bukarestből jelentik: A kormány kiadta az első romániai filmgyár létesítésére az engedélyt. A gyár vezetésével Ermilie francia neves filmrendező van megbizva. A gyár alaptőkéjének 51 százaléka román kézben kell, hogy legyen. A gyár már a közeli jövőben megkezdí működését és 5-6 hónap mulva megjelenik az első román film.

Aranyér

„Arusol” Soedeste

Aranyér olyan több, mint 25 éve a legjobban elismert szor Egy zaid alkalmazás, biztos siker, minden fájdalmat azonnal megszüntet és meggyógyítja a gyuladt, sebs és vérző helyeket. Artalmis akatészektől mentes, reggel és este egy kúpocskát lesz a végébe bevezetve. Minden patikában és drogeriában kapható

Gyár címe: **Goedecke & Co.**
Chem. Fabrik Leipzig
Raktár **F. N. Mees** Bucarest
Calea Griviței 61

Amit napjainkban csoborodott holnos volt

KÖZGAZDASÁG

A nagyváradai kereskedők országos akciót indítanak a pénzhiány megszüntetésére és a magas bankkamat letörésére

Memorandumban juttatják el a kormányhoz kívánásaikat

(Oradea-Mara-Nagyvárad, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Erdélyszerte országos mozgalom indult meg a kereskedők és iparosok körében a pénzhiány megszüntetése és a kamatláb leszállítása érdekében. A kereskedelmi és iparvilág mindenütt elhatározta a szervezkedést abban az irányban, hogy a termelés és a közvetítés ne küzdjön többé pénzhiány okozta anomáliákkal. Kialakult az a meggyőződés, hogy az abszolút pénzhiányon kívül, amely azt jelenti, hogy Romániának aranyállománya nem elég nagy, sokkal nagyobb súllyal nehezedik a termelőkre és a kereskedőkre, az ugyanevezett relatív pénzhiány, amely abban áll, hogy a meglévő pénz a gazdasági egyensúlynak megfelelően legyen elosztva. Nevezetesen sem a kereskedő, sem az iparos, sem a termelő, sem a fogyasztóközönség nem rendelkezik készpénzzel, amelyet a bankok és magántőkések halmoznak fel.

Az a meggyőződés alakult ki továbbá, hogy a Banca Nationala tartózkodása, amely szintén érzékeny következményekkel jár, kevésbé jön latba, mint a piacra nem bocsátott egyéb pénzek hiánya, ami a pénzhiányt erősen fokozza. Az uszora ugyiszólván kartellbe lépett. A kereskedelem és ipar felismerve a helyzetet vigasztalanságát, elhatározta, hogy a kormányhoz fordul orvoslásért és országos mozgalmat indít a kamatláb leszállítása céljából.

Nagyváradon ezen mozgalom különösen élénk visszhangra talált. A váradai kereskedők

a közeli napokban nagyszabású rendkívüli közgyűlést hívnak egybe a kereskedelmi csarnokban, amelyen megszerkesztik azt a memorandumot, amelyet a kormányhoz juttatnak. A készülő memorandum főbb pontjai a következők:

Tekintettel arra, hogy a kormány a kereskedőtől és iparosoktól várja a javaslatot, amely a termelő és dolgozó tényezőt, valamint az ország érdekét előmozdítja, memorandumban kéri a kormányt, hogy a forgalom zavartalan lebonyolítása érdekében haladéktalanul térjen át az inflációs politikára, ami nem jelenti szükségképpen a lej kurszának a leromlását. Kéri továbbá ugyanakkor az uszoratörvény életbeléptetését, amelynek értelmében még a korábbi törvény szelleménél túlmenően is drákói szigorral makszimálja a kamatlábat a bűne ő jogi következmények terhe mellett. Kéri továbbá, hogy az uszorában elfizetett kamatokat visszamenőleg lehessen perszeíteni és a befolyt összeg részben a károsultat, részben az államot illessze meg.

Ugyanakkor az igen terhes forgalmi adó eltörlését kéri, továbbá, hogy a vámokat a honi ipar és a kereskedők érdekeinek megfelelően racionálisan szabályozza.

Az akció Nagyváradon egyre szélesebb körben terjed és többszáz aláírással ellátott indítványt nyújtottak be a Kereskedelmi Csarnok vezetőségéhez, hogy hívjanak egybe gyűlést, hogy az akciót az egész országra ki lehessen terjeszteni.

†† Életbeléptették a felemelt csekk-kezelési és inkasszó bankjuttalékokat. Az autorizált pénzüntézetek a napokban körlevélben értesítették ügyfeleiket, hogy új egységes díjakat állapítottak meg a külföldre szóló átutalások, inkasszók és csekkok kiállítására vonatkozólag. A pénzüntézetek ezzel az akciójával már többiben foglalkozunk abból az alkalomból, hogy az érdekeltek, így elsősorban a kereskedők és a külfölddel összeköttetésben lévő iparosok rendkívül sérelmesnek találják az új díjak megállapítását, amelyek az eddigi hasonló bankjuttalékok nagyságát jóval felülmúlják. A csekkok kiállításának díja, valamint az átutalások és inkasszók juttaléjai eddig nem voltak egységesen rendezve és a legtöbb pénzüntézet minimális díjakat számított fel, illetőleg mindenkor a fél és a bank közötti viszony szabta meg a juttalékok nagyságát. Az egységes rendezés alapján ezek a kedvezmények megszüntetnek és az eddig szokásban volt juttalékok helyett a pénzüntézetek általában jóval magasabb és procentuális alapon megállapított díjakat fognak a felektől beszélni. Az új tarifák egybeként a következők: Csekkok kiállítási díj:

széjci frankban az érték egyyoid d százaléka, minimális díj 60 lej. Más devizában az érték egyyegyed százaléka, minimális díj 60 lej. Vámo-csekkok kiállítási díja 60 lej. Átutalási díj 40 lej. Inkasszós díjak: (Commission de Giro) 100 ezer lejig 2 ezrelék, 100 ezer lejen felül egy és fél ezrelék, minimális tarifa 40 lej. A fenti díjakhoz hozzászámítandók még a különleges költségek, valamint a postai levelezés díjai. Mint értesülünk, az érdekelte kereskedők rövidesen értekezletet tartanak ebben a kérdésben, hogy egységesen állást foglaljanak a magas díjak ellen, amelyek súlyosan érintik őket.

†† Nyolc hónap alatt 904 millió dollár külföldi hitelt vett igénybe Németország. Berlinből jelentik: A birodalmi kormány kimutatása szerint Németország a Dawes-terv életbeléptetése óta összesen 904 millió dollár külföldi kölcsönt vett igénybe. Ezt a hitelt Németország főleg az utóbbi nyolc hónap lefolyása alatt szerezte meg és azt nagyrésztben Amerika folyósította.

†† Százmillió dolláros kölcsönről tárgyal a kormány. Bukarestből jelentik: Az "American Bankers" című newyorki lap szerint egy amerikai konzorcium tárgyalást folytat a román kormánnyal százmillió dolláros kölcsön ügyében.

†† A kolozsvári Közgazdasági Bank és az Erdélyrészi Jelzálog Hitelbank fuziója. Ismeretes, hogy a kolozsvári Közgazdasági Bank és az Erdélyrészi Jelzálog Hitelbank még a tél folyamán megállapodásra jutottak, amelyek alapján kimondották a két bank fuzióját. A speciális gazdasági bizottság az intézetek fuzióját most jóváhagyta és ennek alapján az új intézet "Egyesült Közgazdasági és Jelzálog Bank Részvénytársaság Kolozsvár" céggel bejegyeztetett. A fuzionált intézet nyolcmillió lej alaptőkéjét tízmillió lejre emeli fel. Ezzel egyidejűleg az igazgatóságot tekintélyes nagykereskedőkkel és tőkepénzesekkel egészítik ki. Az alakuló közgyűlést rövidesen megtartja a fuzionált intézet, amikor is megkerdi új tevékenységét, amely előreláthatólag igen jótékonyan fogja éreztetni hatását a pénzpiacon.

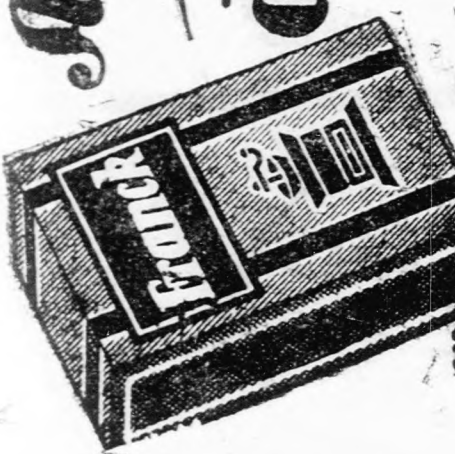
†† Gyengébb az idei termés az előzetes becslésnél. Bukarestből jelentik: A gazdasági felügyelőknek a földművelésügyi minisz-

Amit nagyanyánk cselekedett helyes volt.

Öcsak
dobozos Valódi Franck-kal

főzte kávéját. Ez a bab-és gabonakávéhoz még ma is a legfinomabb és legjobb pórlék és az is fog mindig maradni.

zi, amely totta meg n, de leg- mellett, ottóságával, egyenrangu sáláju tő- tésében. A árhusamos tésőbb fel- ek a film- an keresz- g az egész

kulturigé- és ötletes ifogástala- tiki bur- ép termé- tába álli- nda-filmek . A mo- ogó stárjai, k boszor- megvannak sinészeinek lyező mű- és a ra- mellett a embersor- ma már i érzel- sha tul is

enni azzal, m-rovatát. t fog tar- a művészi ja tartani megnyilat- nek törté- mellett re- intimitást, ltalában a an tájékoz- külföldi és terveiről, t ebben a ny, amely egeket hó-

ron. Paul génye, sma- olgozott at rpa összes nagy film- estere felt- szövéseben filmst. A low, Frau- post Kolozs- enbelyeg-ét Uránia.

romániai jelentik: A filmgyár lé- vezetésével van meg- százaléka ro- gyár már ését és 5-6 román film.

er ANUSOL

a legjob- as, biztos szünet és helyeket el és este ctve. Min- pható

& Co. zsig Bucarest

EGGENBERGER

építési vállalat Brasov

Weisz Mihály-utca No 15.

Gyárműépítés, gőzkazán be-
falazás, gépek alapozása, mindenféle

betonmunkák

kivitele, kemencék gyártelepek részére, sa-
ját szerkezetű szab. füstemésztők építése.
Magas építés.

Telefon 7-37.

térülethez beérkezett jelentései szerint a buza- termés ebben az évben valamivel gyengébb az előzetes becslésnél. Különösen Oltenia egyes vidékein csak 67 kg. ot ér el hektóliterenként, míg az ország többi vidékén 80 kg. az átlag. Az árpatermés jó mennyiségűleg is és kitűnő a tengeri-termés az egész országban.

Bezüntették a belga állami papírok tőzsdei jegyzését. Brüsszelből jelentik: A legújabb kormányrendelet értelmében a belga tőzsdén augusztus elsejével bezüntették az állampapírok hivatalos jegyzését. Ez a kormányintézkedés nyilván kapcsolatban van az új a katasztrófáihoz hozsal, amely a valutapációk napjaiban a belga tőzsdéken tombolt. A hivatalos tőzsderegisztráció bezüntetése a zingörzökre fogja terelni a belga állampapírok forgalmát.

A pénzügyminiszter kommunikált a kormánytól, hogy eláll a gabonailletékek további leszállításától. Bukarestből jelentik: Lepadatu pénzügyminiszter javasolni fogja a minisztertanácsnak adjon ki hivatalos kommuniké, amely szerint a kormány a gabonafélék kivitelét illetékeinek minden további leszállításától eláll. Erre a hivatalos közleményre azért van szükség, hogy az exportőrök tranzakcióikat nyugodtan megköthessék.

TOZSDE

Augusztus 4 én

1 lej Brüsszelben 240.00-240.00, Párisban 13.40, Budapesten 326, Bécsben 326.25, Prágában 16.00, Berlinben 194.50.

Kölcsvár. A piac tartózkodó, kevés szállítás észlelhető. Az árfolyamok a következők:

Bécs 30.85-31.10, Prága 6.49-6.52 Budapest 324-327, Páris 6.15-6.25, Zürich 42.45-42.55, Newyork 218.75-220.00, London 1066-1072, Milánó 7.35-7.45.

Zürich. Zárlat: Berlin 123.00, Amsterdam 307.65, Newyork 516.62, London 2512.31, Páris 1445.00, Milánó 1730.00, Prága 1530.00, Budapest 72.35, Belgrád 911.50, Bukarest 240.00-240.00, Varsó 56.50, Bécs 73.10.

Bukarest. Devizák: Páris 6.10, Berlin 62.00, London 1064.00, Newyork 217.75, Milánó 7.35, Zürich 42.30, Bécs 30.80, Prága 6.45 Brüsszel - Budapest 30.80.

Bukarest. Valuták: Napoleon 875, német márka 51.50, leva 160, török lira 118, font sterling 1080, francia frank 6.40, svájci frank 42.00, olasz lira 7.60, drachma 2.60, dinár 8.80, dollár 217.50, lengyel forint 18.00, osztrák schilling 31.00, magyar korona 31.00, cseh korona 6.60, belga frank 6.40, holland forint -.

SPORT

Franz Döme megkezdte a Haggibbor tréningjét. Franz Döme, a Haggibbor kiváló trénerje tegnap megkezdte ezisztematikus tréningjeit. Az első, második és ifjúsági csapatok gárdájának nevelését vette kezébe és remélhető, hogy munkájának eredményes gyümölcse lesz.

A Haggibbor kertülnepélye. A július tizenegyedikéről technikai okokból elmaradt Haggibbor sémérekkel együtt rendezendő kertülnepélyét augusztus 15 én rendezik meg. A már megváltott tiszteletjegyek érvényben maradnak.

A Haggibbor tornászok felkérértnek, hogy a kedd, csütörtök és szombat esti tornaórákat szorgalmasan látogassák.

A VAC északi turája. A budapesti VAC futbalcsapata kedden délután utazott el Budapest-ről északi turája. A tura első állomása Riga lesz.

Külföldi eredmények.

Mattersdorf. Bécs zsidó válogatott-Burgenland 3.0 (1:0). A bécsi zsidó tizenegy biztosan és felénnyel győz.

Stockholm. Berlin-Stockholm 3.3 (1:1).

Berlin. DFC-Victoria 5.3 (2:0). A prágai kitűnő csapat szép játékkal győzött.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Virágh Lajos búcsuhangversenye. Előkelő, nagyszámú közönség előtt tartotta meg búcsuhangversenyét Virágh Lajos, a kolozsvári Magyar Színház kiváló baritonistája. Erőcs, telten zengő hangja szokatlanul nagy lírai melegséggel érvényesült. Hangnagysága olyan gazdag, annyi lehetőséggel teli, hogy teljes kifejlődése elé a legkomolyabb reményekkel nézhetünk. Muzikalitása épügy érvényesül a bel canto, mint a kevésbé melodikus darabok éneklése terén. Érzésvilága - s talán ép ez teszi közvetlenné művészetét - hajlékonyan simul a dal belső szépségeihez, érzelmi mondanivalójához. Schubert „Wanderer”-jét kiforrott énektudással szólaltatta meg, de legmelegebben Tosti két dalát énekelte. Sikere nagy és megérdemelt volt. Bátoran hihetjük, hogy Virágh Lajos külföldi tanulmányutjáról értékben, tudásban kiteljesedve fog visszatérni. Virágh Lajos hangversenye keretében két magánzammal szerepelt Antal István, ez a máris és minden új alkalommal kész és mindig később művészi vállalásokkal rendelkező fiatal zongoraművész. Eddig különösen nemes virtuozitása és férfas ereje kapott meg benyűnket, most határozottan éreztük, hogy érzésben is közelebb került Antal István az interpretált darabokhoz. Minden komoly zenebarátot a legnagyobb érdeklődéssel tölti meg ennek a

NYILTTÉR

E rovatban közöltékért a szerkesztőség semmi nemü felelősséget nem vállal!

Felkérjük Max Ungár urat, kinek Galacon ügynöksége volt, hogy velünk 10 napon belül összeköttetésbe lépjen.

Zuckermann & Schwarc - Zsánu.

9 Főhadnagy ur felvonásos a feleségem. Az eddig bemutatott filmvígjátékok közül a legszenzációsabb. Főszereplők: Harry Liedtke és Lillian Harvey

Bemutatja augusztus 5-én Cinema Principele Carol mozgószínház a Magyar Színházban

A világ szenzációi az IDEAL filc-kalapjal. Szalmakalapot minden elfogadható árban árusít az IDEAL kalapszalonn. Forgalmasok 48 óra alatt készülnek Cluj, Calea Regale Ferdinand 8.

komoly tehetségnek fejlődési útja, amely hisszük - magaslatoakra fog vezetni. Mindkét művészt a közönség lelkesen és hosszan ünnepelte.

APRÓHIRDETÉSEK. Egyszeri! Hír esetén egy szó 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állatkészleteknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

Intelligens zsidó terekedő család örökre fogadna, csakis teljesen árva, jobb zsidó szülőktől származó leány- vagy újszülött 3-5 éves korig - Leveleket „A” va gyermek- j ligén a kiadó továbbít. 1503

Hugom részére jobb pozícióval izr. oriamber férjet keresek 37 éves korig. Hozománya félmillió lej készpénz, butor. - Csak névvel ellátott levelekre válaszolok. „Uriasszony” je igére kiadoba. 1418

HUNWALD. Cluj, Str. Viabuța (völi Belyai-utca) 3. Telefon 147

Üvegosiszolda és tükör-gyár. Táblavég raktár és árujegyzési vállalat. Kibécs tükörök újraforgorítása 1007

Különbejáratu batorozott szobát keresek, 1 hetőleg frűdőszoza használattal centrumban. - „Állandó lakó” jeligére a kiadoba, vagy délután 4-8 ig az Uj Kelet szerkesztőségben személyesen.

Azonnaira kiadó egy auto- vagy kocsijavító műhely a Calea Dorobantilon (Honvéd-utca) és egy saterén műhely vagy raktár a Str. Cotitan (Forduló-utca), dr. Vicor Ciurdariu ügyvéd, Calea Victoriei 40.

Első angu ajour-gép jutanyosn eladó. Oradea, Str. Vlahuta 29 szám. 1496

Egy szoba konyhát, központban, 1 hetőleg frűdőszozahasználattal keres fiatal pár szep ember 1-va. Cim a kiadoban.

Vizvezeték és villany-szerelő tanuló fizetéssel felvételtet Vadász & Co-nál, Calea Regale Ferdinand 65. 1493

Valodi szmi-n szobayeg 420x320, teljesen hibátlan, gyönyörű mintával, igen olcsó árban kapható.

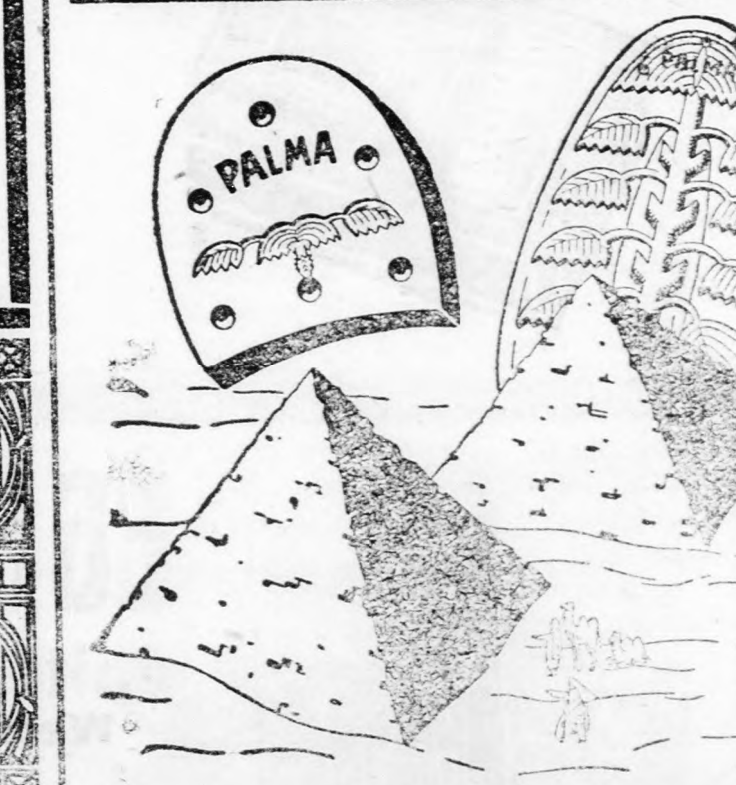
Wi th zong ra, vado natuj feket, rörid kereszturcs, fémszerkezettü, sürgösen eladó. Rosenberg, régisig, kereskedő, Cluj, Calea Victoriei 5.

Intelligens izr. unió elfogad teljes ellátásra zongo abasználattal és tanítással jó családból iskolalányokat. - Oradea-mare, Beöthy Ödön-utca 42. I. emelet 7. Berger Antalné.

Hajhullás és hajkorpa ellen legjobb szer az „Egger Petrol”. Kapható minden gyógyszerárban és drogueriarban.

Czur Salomban 4 A) jegyzésü parcella eredeti áron átadó. „Megkereséseket” „Kényszerhelyzet” jelige alatt a kiadó továbbít. 1507

File terítöket és kelim munkákat legjutányosabban készít Hi schön, Reg. Ferdinand 101, ajtó No.5.

Tartos cipő az egészség és pénzmegtakarítás érdekében minden praktikus ember részére elengedhetetlen. Palma kaucsuksarok és talp kétszeresen tartóssá teszi cipőjét, olcsóbb, mint a bőr, ruganyos járást ad és megkíméli Önt nedves időben a meghűléstől.

A zongorák olcsóbbak lettek, ne mulassza el érdeklődni Triska I. zongoranagyraktárában. Telefon 4-19. Cluj, Str. Saguna (völi Bartha Miklós-utca) 14. Telefon 4-19.

Magyar Hírlap és Kiadóvállalat Rt. H. ügyvező (Cluj), Strada Bartha, Cluj (völi Brasov-utca) 14 szám. Telefon: 4-19. 577, 236 és 1947.

1926 Augusztus

Mi történt?

Hetek óta nem látjuk, hogy Oroszországtól és forradalmi jelű híreknek a komoly Oroszország külpolitikájáról veszélyes helyről veszélyes annyiféle verzió ahhoz, hogy tisztázás és a körülötte folyló előtt szükséges, hogy portra osszuk: a politikáira.

Belpolitikailag haláláig egységes összetartotta az meghalt, egy orosz orozországi kommarkanszabbul két Lenin örökségét Stalin Kamenev vezetett Nep rendszése mellett foglal rendelkezéseiképe lizmus hívéül szem a Trockij - Zinovj mushoz való viszonyak akkor úgy lin-Kamenev csoportját képezte kezében tartotta, kijt, Zinovjev sz korlátozta.

Körülbelül a Moszkvától, ahol élesek jobbrafor Ksmenev-csoport Nep-rendszert, a szerződéseket a felélenkítetté új és csupán annyit mustól, hogy a vissza az egyesek meg és így mint trösztnek az alay ebben az időben nagyobb család körtölték a vilá. Oroszországban már csak a táiro kovszki futuristái ségei, a Serapion hidakra és fál rajzok mutatják változáson mer kommunista ren

Ez az állapo detlenkedöt tár vagy jobboldali közepüttal sem Az elégedetlene lönösen akkor amikor Trockij hársból és beh elfoglalta - m pozícióját a sz tavaszán történ redéssel és gyü Trockijra és a helyezett cikke Stalin-Kamenev csatlakozott Tr vonalat és hog nyese egyedül a hirlapi csata amely végül is szakadás csak előtt is, most, zégi kommun